

Review expositie Venetië

“Colonizing the void” In het land der blinden is éénoog koning

WEST 8 in het Nederlandse Paviljoen van de Biennale van Venetië

Met de zesde architectuurtentoonstelling “Sensing the future - the architect as seismograph” in de Gardini van Venetië wordt de individuele vindingrijkheid en de smaakvolle esthetiek van de architect zo goed als heilig verklaard. De architect als ultieme vormgever, kunstenaar, media-ster en probleemoplosser. Directeur Hans Hollein heeft het niet aangedurft andersoortige actuele agenda’s aan te dragen. Gelukkig reikt het Nai met een expositie over het werk van Adriaan Geuze verder. In zee gaan met Adriaan Geuze betekent dat men iets bijzonders kan verwachten. Niet dat ene verbluffende object of het unieke handschrift van die architect staan centraal maar de verstedelijking van onze cultuur. West 8 schopt tegen de heilige huisjes van de architectuur aan. Geuze ontwikkelt nieuwe instrumenten die ons in staat stellen de massacultuur die over ons heenrolt, positief en blijmoedig te ervaren. Voor de meeste innoverende architecten is de alledaagsheid van onze massa cultuur een blinde vlek. Deze “elite” kijkt liever de andere kant op. Ze staren zich blind op een “avant-garde” architectuur die zich nooit zal verstaan met onze populaire cultuur. Met de tentoonstelling “Colonizing the void” wordt nadrukkelijk stilgestaan bij de grootschalige ontwikkelingen in de Nederlandse Randstad. De expositie staat vol met duizenden houten huisjes waartussen de bezoeker een drietal projecten van West 8 aantreft. De mooie kleine maquette van het schouwburgplein in Rotterdam staat op een sokkel tussen de huisje-boompje-beestje problematiek. Het fascinerende stedenbouwkundige plan voor Borneo Sporenburg in Amsterdam en de maquette voor het nieuw te bouwen eiland Buckthorn in Hoek van Holland staan schuin tegen de muur geplaatst. Eindelijk weer eens een tentoonstelling die meer is dan een onderschriftje bij een plaatje. Naast de vele houten huisjes en de drie ontwerpen kunnen we een door West 8 gemaakte video bekijken. Een camera onderaan een helicopter registreert het oneindige Nederlandse doolhof van woonerven, woonhofjes en andersoortige truttigheid. Met “Colonizing the Void” wil West 8 de taboe die rust op het koloniseren van het landschap open breken. “Colonization is the ultimate expression of human culture. (...) Like the first step in fresh snow, the process of colonization produces a sense of euphoria that demands and generates creativity.” merken Adriaan Geuze en Edzo Bindels op. Het probleem in Nederland is dat kolonialisatie onbespreekbaar is geworden door het domweg wegzetten van kleinschalige suburbane onschuldigheid. Er is volgens West 8 sprake van een “suburban nightmare”. Het is de hoogste tijd “voids” en stedelijke congestie te realiseren. Met plezier, enthousiasme, trend honger en risico experimenteert West 8 er fris op los. Of iets nu mooi, vulgair of lelijk is, doet niet ter zake. West 8 probeert te formuleren wat de antwoorden kunnen zijn op vragen die de andersoortige moderniteit, die nu opdoemt in het dagelijkse leven, oproept. Want of we het nu op prijs stellen of niet de moderniteit raast voort. Eerst blies de moderniteit in de negentiende eeuw de feodale samenleving op en produceerde de industriële maatschappij. Nu ondergraaft de moderniteit de industriële samenleving en ontstaat er een andersoortige moderniteit. In feite zijn we getuige niet van het einde van de moderniteit, maar van het begin van de moderniteit. Via de achterdeur dringt deze

nieuwe moderniteit ons normale leven binnen. Politieke explosies of revoluties blijven dit keer uit. We hebben nieuwe ideeën en theoriën nodig die ons in staat stellen het andere, wat over ons heenrolt, op een nieuwe wijze te begrijpen, er mee te leven en naar te handelen. Het is deze conditie waar een innoverende culturele potentie voor het oprapen ligt. Dat West 8 de taal van onze tijd spreekt, wil niet zeggen dat ze zich niet ook distantiëren van de alledaagse massa-cultuur. Het alledaagse is voor hen werkterrein en oneindige inspiratie bron om het leven verder te innoveren. Deze interesse voor de “terrifying beauty” van het urbane, periferieke landschap treffen we niet alleen aan in het werk van West 8, maar ook in de bijdragen voor de Biennale, van fotograaf Gabriele Basilico en architect Stefano Boeri. Boeri en Basilico documenteren, middels uitgekende foto’s met romantische precisie, welke werkelijkheden er te onderscheiden zijn in het suburbane Italiaanse landschap. Bij Boeri en Basilico wordt uiterst genuanceerd en bescheiden de problematiek van de periferie tentoongesteld. Geuze daarentegen kiest voor de tactiek van de confrontatie. Bij het betreden van het paviljoen wordt de bezoeker overrompeld door duizenden houten modelhuisjes. Een dergelijke aanpak heeft natuurlijk het voordeel dat de kern van de zaak door niemand kan worden gemist. Wat helaas in de tentoonstelling van Geuze ontbreekt is de verdere nuancering van het argument dat West 8 naar voren wil brengen. We zouden kunnen zeggen dat de beeldredactie van de tentoonstelling en de catalogus last heeft van een Video-Jockey syndroom. Video-Jockeys zijn “discjockeys” die op House muziek in discotheken amateur video 8 beelden op een visueel verslavend ritme rappend aan elkaar monteren. Probleem bij deze drogerende beelden is niet zozeer de informaliteit en de groffe korrel van het videobeeld, maar de inhoudelijke nietsheid die deze beelden uitstralen. Uitstekend voor een lekkere nacht uit, maar minder toepasselijk voor een tentoonstelling die een belangrijk argument wil overdragen. Gelukkig ontsnappen de teksten van Hans van Dijk, Kristinn Feireiss, Fred Feddes, Aad Nuis en West 8 aan dit video-jockey syndroom, maar dat neemt niet weg dat bijvoorbeeld de A3 formaat foto’s van close-ups van Geuze zelf, kinderen in een steeg, een boslandschap en bijvoorbeeld de (video) luchtfoto’s van woonerven in de catalogus een overheersend drogerend VJ karakter hebben. Het enige dat wellicht aanspreekt is de modieuze video onscherpte als textuur. In feite wordt er weinig informatie overgedragen door deze esthetiek. Wat Geuze echter voor heeft op de bijdragen van Boeri en Basilico is dat West 8, met veel risico, ook werkt aan concrete alternatieven. Jammer blijft dat in het land der blinden, West 8 maar één oog opent, want het kijken met twee ogen zou de kwaliteit en de overdracht van het werk ten goede komen. Roemer van Toorn Archis